
Lage productiviteit nieuwe bedrijven in zakelijke dienstverlening

De groei van de arbeidsproductiviteit liep in de Nederlandse commerciële dienstensector terug van gemiddeld 1½% per jaar in de tweede helft van de jaren tachtig tot ¼% in de eerste helft van de jaren negentig. Bovendien bleef deze groei achter bij de stijging in andere landen. Een belangrijke bedrijfstak binnen de commerciële dienstensector is de zakelijke dienstverlening, een bedrijfstak waar ICT de mogelijkheden van het productieproces heeft verruimd. De zakelijke dienstverlening omvat branches als accountancy, economische adviesbureaus, architectenbureaus en computerservicebedrijven.

De grote dynamiek in de Nederlandse zakelijke dienstverlening leidt niet tot productiviteitsgroei. Deze conclusie is gebaseerd op gegevens van individuele ondernemingen in de zakelijke dienstverlening voor de periode 1987 tot en met 1995.¹ De dynamiek in de zakelijke dienstverlening was groot: ruim driekwart van de bedrijven die in 1995 actief waren, bestond nog niet in 1987. Theoretisch wordt verwacht dat hoge aantallen toe- en uittrekkende bedrijven een impuls vormen voor productiviteitsverbetering. Nieuwe bedrijven, gebruik makend van de jongste ICT-technieken, introduceren nieuwe producten en prikkelen bestaande bedrijven tot verdere vernieuwing. Bedrijven die sterk verouderd zijn en ondermaats presteren verdwijnen. Vooralsnog heeft dit in deze tak echter niet geleid tot een beduidende verbetering van de productiviteit, in tegenstelling tot wat zichtbaar is in de industrie.

Het hoge aantal toetreders in de zakelijke dienstverlening drukte juist de jaarlijkse arbeidsproductiviteitstoename. Nieuwe bedrijven waren bij aanvang minder productief dan de al bestaande bedrijven en gemiddeld genomen even productief als de verdwijnende bedrijven. Weliswaar verbeterde een deel van de nieuwe bedrijven binnen enkele jaren hun productiviteitsniveau en marktaandeel, maar het overgrote andere deel is dan al weer van de markt verdwenen. Daarnaast verhoogden ook de bestaande bedrijven hun productiviteit gemiddeld genomen nauwelijks. Achter dit laatste gaan wel grote verschillen schuil. Bij sommige bestaande bedrijven nam de arbeidsproductiviteit jaarlijks met gemiddeld 3% toe, terwijl tegelijk de werkgelegenheid steeg.

¹ Zie H.P. van der Wiel (1999), *Firm turnover in Dutch Business Services: The effect on labour productivity*, CPB Onderzoeksmemorandum no. 159.
